

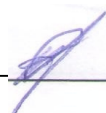
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

"30"

серпня

О.Г. Пенькова
2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка аграрного сектору

Освітній рівень: другий (магістр)

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 075 «Маркетинг»

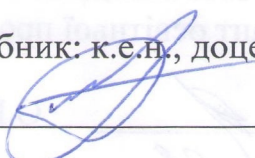
Освітня програма: «Маркетинг»

Факультет: економіки і підприємництва

Умань – 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка аграрного сектору» для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр) спеціальності 075 «Маркетинг» освітньо-професійної програми «Маркетинг». – Умань: Уманський НУС, 2022. – 20 с.

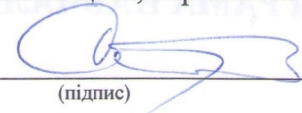
Розробник: к.е.н., доцент Коротєєв М.А.

_____ Коротєєв М.А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол від “30” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

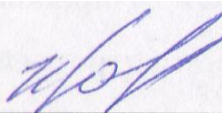

_____ (Соколюк С.Ю.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“30” серпня 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол від “30” серпня 2022 року № 2

Голова

_____ (підпис)

(Ю.А. Цимбалюк)

“30” серпня 2022 року

© УНУС, 2022 рік

© Коротєєв М.А., 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: 075 «Маркетинг»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітній рівень: другий (магістр) Освітня програма: «Маркетинг»	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	4 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		46 год.	78 год.
	Індивідуальне завдання – контрольна робота для студентів ФЗН		
	Вид контролю: залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Економіка аграрного сектору» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою підготовки фахівців другого рівня вищої освіти (магістр) спеціальності 075 «Маркетинг» освітньо-професійної програми «Маркетинг».

Мета курсу (інтегральна компетентність) — розширити знання щодо дії ринкового механізму в агропромисловому виробництві, навчити творчо підходити до вирішення різноманітних завдань на рівні підприємств агропромислового виробництва, прищепити вміння оволодівати новими спеціальними знаннями, сприяти формуванню економічного мислення, адаптованого до вимог сучасної ринкової економіки.

Предмет дисципліни — становлення та вдосконалення виробничих і економічних зв'язків, специфіка вияву та можливості використання економічних законів і важелів у практиці, забезпечення пропорційного і збалансованого розвитку сфер і ланок агропромислового виробництва.

Завдання курсу:

- виробити у здобувачів здатність розуміти особливості сектору економіки та організовувати маркетингову діяльність підприємств аграрної сфери з урахуванням їх специфіки,
- забезпечити набуття навичок з аналізу міжгалузевих зв'язків та розробки заходів з пропорційного і збалансованого розвитку агропромислового виробництва;
- озброїти здобувачів методами економічної діагностики, планування та управління та навчити використовувати їх при розробці маркетингових планів, програм подальшого розвитку підприємств аграрної сфери.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми:

Пререквізити	Постреквізити
Маркетинговий менеджмент	Аграрний маркетинг
Стратегічний маркетинг	Міжнародний маркетинг

Компетентності:

Фахові компетентності:

СК9. Здатність розуміти особливості та організовувати маркетингову діяльність підприємств аграрної сфери з урахуванням їх специфіки

Програмні результати навчання:

Р16. Комплексно застосовувати методи маркетингової діагностики, планування та управління при розробці маркетингових планів, програм подальшого розвитку підприємств аграрної сфери.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Тема 1. Аграрний сектор економіки України

Сутність понять «аграрний сектор», «агропромисловий комплекс», «агропромислове виробництво». Економічне і соціальне значення аграрного сектору. Аграрний сектор – складна і динамічна загальнодержавна, регіональна і локальна система. Роль аграрного сектору України у виробництві національного доходу і валового суспільного продукту, його місце за розміром основних виробничих фондів і кількістю зайнятих, обсягами товарної продукції у світі; окремих країнах; в Україні та її регіонах.

Агропродовольчий підкомплекс. Підкомплекс непродовольчих товарів. Аграрний сектор й агробізнес. Закономірності агропромислового комплексоутворення: перетворення виробництва і переробки сільськогосподарської продукції та їхніх обслуговувальних галузей у масштабі районів, областей, країни у цілісність; формування функціонально-дискретних агропромислових територіальних систем; територіальне зосередження виробництва певних видів сільськогосподарської продукції та її переробки у зонах і районах з найсприятливішими природними умовами.

Господарська (галузева і міжгалузева) суть аграрного сектору. Політико-економічна суть аграрного сектору. Аграрний сектор у процесі відтворення суспільного продукту і населення. Аграрний сектор як форма прояву агропромислових зв'язків унаслідок обміну результатами діяльності між компонентами (підприємства, галузі, агропромислові цикли), що взаємодіють на різних територіальних рівнях. Функціональні типи, підтипи і види агропромислових зв'язків. Оптимізація агропромислових зв'язків і підвищення ефективності функціонування аграрного сектору.

Тема 2. Структура аграрного сектору та напрями її збалансованого розвитку

Багатоаспектність структури аграрного сектору – галузева, функціональна, територіальна, організаційно-управлінська. Галузева структура аграрного сектору як наслідок галузевого і внутрішньо-галузевого поділу праці в агропромисловому секторі економіки.

Склад і об'єднання галузей аграрного сектору в окремі сфери на загальнодержавному рівні. Перша сфера – виробництво засобів виробництва для АПК (машинобудування для рослинництва, тваринництва, кормовиробництва; випуск технологічного устаткування для харчової промисловості, збереження і транспортування сільськогосподарської продукції; ремонт машин і устаткування; виробництво мінеральних добрив і різних хімічних засобів; мікробіологічна промисловість; комбікормова промисловість; сільське будівництво (меліоративне, шляхове та ін.). Друга сфера – рослинництво і тваринництво. Третя сфера – переробні виробництва (харчова і легка промисловість). Четверта сфера – торгівля, заготівля сільськогосподарської

продукції, матеріально-технічне постачання аграрного сектору. П'ята сфера – виробнича інфраструктура (підприємства транспорту і зв'язку; системи ветеринарного і землевпорядного обслуговування); невиробнича інфраструктура (органи управління та інформаційно-обчислювального обслуговування, система науки, дослідне господарство і підготовка спеціалістів).

Сільське господарство як центральна ланка аграрного сектору і його місце і роль в економіці країни. Особливості сільського господарства та їх вплив на економіку аграрних і переробних підприємств.

Оптимальне співвідношення між ланками аграрного сектору. Необхідність збалансованого розвитку аграрного сектору України. Головний напрям удосконалення галузевої структури аграрного сектору України – зміна співвідношення між сферами аграрного сектору завдяки розвитку сільськогосподарського і продовольчого машинобудування, виробничої і невиробничої інфраструктури. Удосконалення інвестиційної політики (податкові пільги, пріоритетне кредитування; іноземний капітал) як головний чинник зміни галузевої структури аграрного сектору. Інтеграція України у світове господарство і потреба зміни галузевої структури аграрного сектору.

Тема 3. Продовольча безпека держави та роль аграрного сектору в її забезпеченні

Сутність продовольчої безпеки, структура, цілі та методи її досягнення. Стратегія, критерії та параметри продовольчої безпеки. Індикатори продовольчої безпеки України.

Продовольчий комплекс його сутність та значення у забезпеченні продовольчої безпеки держави. Структура продовольчого комплексу. Продуктова структура продовольчого комплексу: сутність і критерії її формування. Спеціалізовані (продуктові) підкомплекси. Територіальна і соціально-економічна структури продовольчого комплексу. Особливості управління продовольчим комплексом у контексті гарантування продовольчої безпеки держави.

Тема 4. Виробнича і соціальна інфраструктури та природоохоронна діяльність підприємств аграрного сектору

Суть і значення інфраструктури діяльності підприємства. Інфраструктура в системі суспільного виробництва.

Суть виробничої інфраструктури. Місце інфраструктури в виробничому процесі. Елементи виробничої інфраструктури. Народного господарський, регіональний, галузевий і внутрішньовиробничий рівні виробничої інфраструктури. Складові елементи інфраструктури підприємства. Функції підрозділів інфраструктури (обслуговуюча і власне виробництво).

Визначення ефективності інфраструктури. Оцінка ефективності виробничої інфраструктури. Вплив ефективного функціонування інфраструктури на ефективність виробничого процесу на підприємстві. Шляхи підвищення ефективності виробничої інфраструктури.

Склад соціальної інфраструктури та її відмінності від виробничої. Історія

становлення соціальної інфраструктури підприємств України. Сучасні тенденції розвитку соціальної інфраструктури. Проблеми утримання соціальної інфраструктури, джерела фінансування витрат на її утримання. Соціальна інфраструктура і ефективність підприємства. Форми оптимізації витрат на утримання соціальної інфраструктури.

Основні напрями розвитку виробничої і соціальної інфраструктури. Особливості формування інфраструктури в ринкових умовах. Законодавче забезпечення розвитку виробничої і соціальної інфраструктури.

Особливості агропромислового природокористування. Основні напрями природоохоронної діяльності підприємств агропромислового виробництва.

Система природоохоронних заходів. Запровадження економічного механізму стимулювання виробництва екологічно чистої агропромислової продукції і покарань за шкоду, завдану природі й людині (платне користування природними ресурсами, штрафи за викиди і скиди шкідливих речовин, пільгове оподаткування за умови позитивного балансу у ґрунті гумусу, підвищення ціни на продукцію високої якості тощо).

Ефективність і організаційно-економічний механізм управління природоохоронною діяльністю підприємств аграрного сектору.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Тема 5. Організаційно-економічні механізми розвитку аграрного сектору економіки

Поняття механізму та системи в економічних дослідженнях. Види механізмів та їх класифікація. Сутність та взаємозв'язки між поняттями господарського механізму та економічного, організаційного й організаційно-економічного механізму. Складові елементи організаційно-економічного механізму підприємств аграрної сфери. Форми функціонування організаційно-економічного механізму агропромислового виробництва.

Оцінка ефективності організаційно-економічного механізму підприємств. Основні напрями вдосконалення елементів організаційно-економічного механізму агропромислового виробництва. Моделі організаційно-економічного механізму розвитку агропромислового виробництва.

Тема 6. Агропромислова інтеграція та кооперація і організаційні форми її вияву

Сутність агропромислової інтеграції, вертикальної агропромислової інтеграції, істотні її риси і різновиди та джерела виникнення синергічного ефекту. Агропромислова інтеграція та її роль у формуванні та розвитку АПК. Агропромислова інтеграція як об'єктивний процес, зумовлений розвитком продуктивних сил.

Передумови і фактори агропромислової інтеграції (поглиблення поділу праці в агропромисловому секторі економіки; розвиток спеціалізації і посилення індустріалізації сільськогосподарського виробництва). Взаємозумовлений вплив факторів агропромислової інтеграції та територіальна диференціація їхньої дії. Види агропромислової інтеграції: горизонтальна і вертикальна;

галузева горизонтальна – аграрна і промислова; галузева вертикальна – аграрна і промислова; міжгалузева вертикальна – агропромислова, промислово-торговельна.

Сутність вертикальної агропромислової координації, необхідність і механізм її здійснення, що враховує і забезпечує збалансованість економічних інтересів переробних підприємств і сільськогосподарських товаровиробників.

Сільськогосподарські виробничі та обслуговуючі кооперативи: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.

Об'єднання підприємств: мета, види, переваги. Сучасний стан і перспективи розвитку агропромислових підприємств. Холдинги в агропромисловому виробництві.

Напрями здійснення капіталізації сільського господарства, масштаби виникнення і діяльності АПФ нового типу, переваги і загрози їх функціонування, напрями державного регулювання подальшого розвитку.

Тема 7. Формування та розвиток агропромислових кластерів

Кластери як нова форма організації економічного простору. Типологія і структура економічних кластерів. Кластерна організація регіональної економіки: переваги і недоліки. Кластерна політика як інструмент підвищення конкурентоспроможності територіальних економічних систем. Державні ініціативи в кластерній політиці розвитку агропромислового виробництва.

Формування агрокластерів в стратегії регіонального розвитку. Сутність і економічний зміст кластерів в агропромисловому виробництві. Доцільність і можливості розвитку регіональних агропромислових формувань на засадах кластеру та агропромислової інтеграції кооперативного типу з урахуванням світового досвіду. Зарубіжний і вітчизняний досвід кластерного розвитку агропромислового виробництва. Переваги від кластеризації в агропромисловому виробництві України.

Регіональні передумови формування агропромислових кластерів. Принципи організації діяльності кластерних об'єднань. Ризики та бар'єри кластерного розвитку для агропромислового виробництва України. Моделювання регіональних кластерів в агропромисловому виробництві.

Тема 8. Диверсифікація діяльності агропромислових підприємств

Сутність диверсифікації, її форми і види в аграрних і переробних підприємствах. Диверсифікація переробних підприємств її передумови та особливості. Переваги і загрози диверсифікації аграрних і переробних підприємств.

Зв'язок диверсифікації з агропромисловою інтеграцією та підходи до оцінювання доцільності її здійснення. Методика визначення рівня диверсифікації підприємств та його аналіз за кількістю товарних галузей та співвідношенням їх вкладу в чистий дохід (виручку) підприємства.

Оцінка ситуацій щодо впливу диверсифікації на економіку підприємств. Методичні підходи до визначення й аналізу рівня диверсифікації підприємств. Методичний підхід до оцінки ситуацій щодо впливу диверсифікації на економіку підприємств (матриця «прибутковість-диверсифікація»).

4. Структура навчальної дисципліни «Економіка аграрного сектору»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
1		л	п	інд	с.р.		л	п	інд	с.р.
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
МОДУЛЬ 1.										
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика аграрного сектору економіки										
Тема 1. Аграрний сектор економіки України	12	2	2		8	12	1	1		10
Тема 2. Структура аграрного сектору та напрями її збалансованого розвитку	11	2	2		7	11	1			10
Тема 3. Продовольча безпека держави та роль аграрного сектору в її забезпеченні	11	2	4		5	11	1	1		9
Тема 4. Виробнича і соціальна інфраструктури та природоохоронна діяльність підприємств аграрного сектору	11	2*	4		5	11	1			10
Разом за змістовим модулем 1	45	8	12	0	25	45	4	2		39
Змістовий модуль 2. Механізми розвитку аграрного сектору економіки										
Тема 5. Організаційно-економічні механізми розвитку аграрного сектору економіки	11	2	4		5	11	1	1		9
Тема 6. Агропромислова інтеграція та кооперація і організаційні форми її вияву	11	2	4		5	11	1			10
Тема 7. Формування та розвиток агропромислових кластерів	11	2	4		5	11	1	1		9
Тема 8. Диверсифікація діяльності агропромислових підприємств	12	2	4		6	12	1			11
Разом за змістовим модулем 2	45	8	16	0	21	45	4	2		39
Разом	90	16	28	0	46	90	8	4		78

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

**5. Теми семінарських занять навчальної дисципліни
«Економіка аграрного сектору»**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика аграрного сектору економіки			
1	Тема 1. Аграрний сектор економіки України	2	1
	Всього за 1 змістовий модуль:	2	1
Змістовий модуль 2. Механізми розвитку аграрного сектору економіки			
2	Тема 5. Організаційно-економічні механізми розвитку аграрного сектору економіки	4	1
	Всього за 2 змістовий модуль:	4	1
	Всього:	6	2

**6. Теми практичних занять навчальної дисципліни
«Економіка аграрного сектору»**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика аграрного сектору економіки			
1	Тема 2. Структура аграрного сектору та напрями її збалансованого розвитку.	2	0
2	Тема 3. Продовольча безпека держави та роль аграрного сектору в її забезпеченні	4	1
3	Тема 4. Виробнича і соціальна інфраструктури та природоохоронна діяльність агропромислових підприємств	4	0
	Всього за 1 змістовий модуль:	10	1
Змістовий модуль 2. Механізми розвитку аграрного сектору економіки			
4	Тема 6. Агропромислова інтеграція та кооперація і організаційні форми її вияву	4	0
5	Тема 7. Формування та розвиток агропромислових кластерів	4	1
6	Тема 8. Диверсифікація діяльності агропромислових підприємств	4	0
	Всього за 2 змістовий модуль:	12	1
	Всього:	22	2

**7. Самостійна робота навчальної дисципліни
«Економіка аграрного сектору»**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма*
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика аграрного сектору економіки			
1	Тема 1. Розвиток агропромислового виробництва: сучасні моделі, типи розвитку Еволюція теорій економічного розвитку у сучасному вимірі знань. Класифікація теорій економічного розвитку. Література: 10, 11, 12, 15, 16.	8	10
2	Тема 2. Структура аграрного сектору та напрями її збалансованого розвитку. Функціональні типи, підтипи і види агропромислових зв'язків. Оптимізація агропромислових зв'язків і підвищення ефективності функціонування АПК. Література: 1-8, 11, 15, 17, 19	7	10
3	Тема 3. Продовольча безпека держави та роль аграрного сектору в її забезпеченні Територіальна і соціально-економічна структури продовольчого комплексу. Особливості управління продовольчим комплексом у контексті гарантування продовольчої безпеки держави. Література: 1-8, 15, 18, 19	5	9
4	Тема 4. Виробнича і соціальна інфраструктури та природоохоронна діяльність підприємств аграрного сектору Особливості формування інфраструктури в ринкових умовах. Основні напрями розвитку виробничої і соціальної інфраструктури. Форми оптимізації витрат на утримання соціальної інфраструктури. Запровадження економічного механізму стимулювання виробництва екологічно чистої продукції. Література: 1-8, 15	5	10
	Всього за 1 змістовий модуль:	25	39
Змістовий модуль 2. Механізми розвитку аграрного сектору економіки			
5	Тема 5. Організаційно-економічні механізми розвитку аграрного сектору економіки	5	9

	Сутність та взаємозв'язки між поняттями господарського механізму та економічного, організаційного й організаційно-економічного механізму. Форми функціонування організаційно-економічного механізму агропромислового виробництва. Основні напрями вдосконалення елементів організаційно-економічного механізму агропромислового виробництва. Література: 1-8, 15		
6	<i>Тема 6. Агропромислова інтеграція та кооперація і організаційні форми її вияву</i> Агропромислова інтеграція як об'єктивний процес, зумовлений розвитком продуктивних сил. Напрями здійснення капіталізації сільського господарства, масштаби виникнення і діяльності АПФ нового типу, переваги і загрози їх функціонування, напрями державного регулювання подальшого розвитку. Література: 1-8, 9, 14, 15, 18	5	10
7	<i>Тема 7. Формування та розвиток агропромислових кластерів</i> Доцільність і можливості розвитку регіональних агропромислових формувань на засадах кластеру та агропромислової інтеграції. Зарубіжний і вітчизняний досвід кластерного розвитку агропромислового виробництва. Переваги від кластеризації агропромислового виробництва України. Література: 1-8, 9, 14, 15, 18	5	9
8	<i>Тема 8. Диверсифікація діяльності агропромислових підприємств</i> Диверсифікація переробних підприємств її передумови та особливості. Переваги і загрози диверсифікації аграрних і переробних підприємств. Зв'язок диверсифікації з агропромисловою інтеграцією та підходи до оцінювання доцільності її здійснення. Література: 1-8, 9, 18	6	11
	<i>Всього за 2 змістовий модуль:</i>	21	39
	<i>Всього:</i>	46	78

8. Індивідуальні завдання

Заочна форма навчання

Індивідуальні завдання для здобувачів заочної форми навчання передбачають написання контрольної роботи. Контрольна робота з дисципліни «Економіка аграрного сектору» передбачає розкриття інформації за трьома питаннями згідно відповідного варіанту.

Контрольна робота виконується з дотриманням вимог наведених у «Методичних рекомендаціях для самостійної роботи та виконання контрольних робіт з дисципліни «Економіка аграрного сектору» для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр) заочної форми навчання спеціальності спеціальності 075 «Маркетинг», які входять до методичного забезпечення дисципліни. Відповідь повинна бути змістовною та показувати розуміння студентом засвоєного матеріалу. У кінці контрольної роботи необхідно обов'язково вказати список використаних студентом джерел та поставити підпис і дату виконання роботи її автором. Список використаних джерел формується в алфавітному порядку.

Контрольна робота зараховується, якщо в ній повністю висвітлені теоретичні і практичні питання, правильно виконані тестові завдання. Контрольна робота, виконана з помилками недоліками та невідповідним варіантом, повертається студенту на доопрацювання. Належним чином виконана, оформлена та захищена викладачеві контрольна робота є перепусткою до складання заліку з дисципліни «Економіка аграрного сектору».

9. Методи навчання

За основними дидактичними завданнями в рамках вивчення дисципліни використовуватимуться методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок. За джерелом знань використовуватимуться словесні, наочні та практичні методи навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів використовуватимуться проблемний, евристичний, дослідницький, репродуктивний методи навчання. Навчання здійснюється за кредитно-модульною системою організації навчального процесу.

Основними формами навчання з дисципліни є читання лекцій, участь у семінарських заняттях, виконання практичних завдань, індивідуальних завдань (студентами заочної форми навчання), самостійна робота.

В рамках вивчення дисципліни «Економіка аграрного сектору» передбачено проведення:

- лекцій. За структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій використовується мультимедійний комплекс для наочного відображення представленого матеріалу;

- практичні та семінарські заняття передбачають засвоєння теоретичних положень і набуття практичних навичок з оцінки ефективності функціонування аграрного сектору економіки. При вирішенні ситуаційних завдань з окремих тем дисципліни використовується «кейс метод». Він передбачає виділення комплексу проблем конкретної ситуації; визначення її структури; визначення чинників, що зумовили виникнення даної ситуації; її моделювання; побудову системи оцінок, прогнозування майбутнього стану; розробку рекомендацій та програми дій стосовно вирішення ситуації. Також, за необхідності, здійснюється тестування всіх студентів групи за відповідною темою. В кінці заняття викладач підсумовує виконану роботу і дає завдання для підготовки до наступного практичного заняття;

- самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання. Вона полягає в опрацюванні матеріалів лекцій, а також у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів при підготовці до практичних і семінарських занять та модульного і підсумкового контролю.

При вивченні дисципліни «Економіка аграрного сектору» передбачено можливість широкого застосування дистанційних технологій навчання. Використання технологій дистанційного навчання в Уманському НУС регламентується положенням «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Матеріали курсу «Економіка аграрного сектору» розміщені на платформі Moodle: URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1472>. В разі запровадження дистанційного навчання лекційні, практичні і семінарські заняття проводяться в форматі відеоконференції з використанням платформ: Zoom, Google Meet, Moodle тощо.

10. Методи контролю

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 100, які розподіляються наступним чином:

- активність роботи протягом семестру не може перевищувати 64 бали;
- виконання модульних завдань (2 модулі) – не більше 36 балів.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на практичних і семінарських заняттях;

2. Виконання модульних завдань.

1. При контролі систематичності та активності роботи на практичних і семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття, правильність вирішення ситуаційних завдань на практичному занятті або написання письмового контролю на семінарському занятті; результати бліц-опитування.

Система оцінювання активності роботи:

- а) відповідь з питань семінарів – 0 - 3 балів.
- б) змістовні доповнення при обговоренні питань семінарів – 1 бал.
- в) вирішення ситуаційних завдань або письмовий контроль – 0 – 3 балів.
- г) виконання самостійної роботи – 1 бал.

2. При контролі виконання модульних завдань оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування тем певного модуля. Модульний контроль проводиться у вигляді відповідей на тестові питання письмово або з використанням платформи MOODLE.

Система оцінювання виконання завдань модуля: – 0 - 18 балів.

За використання недозволених джерел і підказок студент отримує 0 балів.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Економіка аграрного сектору» здійснюється у формі заліку.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи тощо). Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

**Розподіл балів, які отримують студенти при формі контролю «залік»
з дисципліни „Економіка аграрного сектору”
(денна форма навчання)**

	Поточний (модульний) контроль										Загальна сума балів	
Змістовий модуль	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
Тема	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	МК 1	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	МК 2		
Кількість балів за змістовний модуль	8	8	8	8	18	8	8	8	8	18	100	
в т.ч. за видами робіт:												
- практичні заняття	7	7	7	7		7	7	7	7			7
- виконання СРС	1	1	1	1		1	1	1	1			1
- інші види робіт												

**Розподіл балів, які отримують студенти при формі контролю «залік»
з дисципліни „Економіка аграрного сектору”
(заочна форма навчання)**

	Поточний (модульний) контроль											Загальна сума балів
Змістовий модуль	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
Тема	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	МК 1	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	МК 2		
Кількість балів за змістовний модуль	5	5	5	5	20	5	5	5	5	20	20	100
в т.ч. за видами робіт:												
- практичні заняття	3		3			3		3				
- виконання СРС	2	5	2	5		2	5	2	5			
- інші види робіт												

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Коротєєв М.А. Методичні вказівки для проведення практичних і семінарських занять та самостійної роботи студентів з дисципліни “Економіка аграрного сектору” для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр) спеціальності 075 «Маркетинг». Умань, 2021. 40 с.
2. Коротєєв М.А. Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи та написання контрольних робіт з дисципліни “Економіка аграрного сектору” для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр) заочної форми навчання спеціальності 075 «Маркетинг». Умань, 2021. 30 с.
3. Коротєєв М.А. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни “Економіка аграрного сектору” для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр) спеціальності 075 «Маркетинг». URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1472>

13. Рекомендована література

Базова

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: Підручник. К.: КНЕУ, 2013. 779 с.
2. Горьовий В.П. Менеджмент фермерських господарств. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 366 с.
3. Дем'яненко С. І. Аграрний менеджмент : підручник. Київ : КНЕУ, 2018. 520 с.
4. Семенда Д.К., Бурляй О.Л., Коротєєв М.А., Семенда О.В. Економіка підприємства: Підручник. Умань: Видавець "Сочінський", 2014. 476 с.
5. Семенда Д.К., Коротєєв М.А., Семенда О.Вс., Семенда О.В. Економіка підприємства: навч. посібн. Умань: ВПЦ "Візаві", 2018. 246 с.
6. Остапчук А. Д., Збарська А. В. Організація підприємницької діяльності у фірмі: навч. посібник за ред. проф. В. К. Збарського. К.: КиМУ, 2015. 273с.
7. Організація виробництва та планування діяльності на підприємствах АПК: навч. посібник / В. М. Петров / Харк. нац. аграр. ун-т. Х.: Майдан, 2016. 362 с.

Допоміжна

8. Коротєєв М.А., Соколюк С. Ю., Жарун О.В., Тупчій О.С., Бленда Н.О. Диверсифікація як стратегічний напрям сталого розвитку підприємств аграрного сектору економіки. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2021. Вип. 99. Ч. 2 : Економічні науки. С. 326-336.
9. Mykola Koroteyev, Iryna Korman, Olena Manziy, Olha Semenda, Olena Semenda Prospects for the market turnover of agricultural land in Ukraine *Problems and Perspectives in Management*, Volume 15, Issue 2, 2017. P. 344-354.
10. Модернізація матеріально-технічної бази аграрних підприємств: Монографія [Захарчук О.В., Войтюк В.Д., Могилова М.М. та ін.]; за ред. О.В. Захарчука та В.Д. Войтюка. – К. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2019. с. 305
11. Nesterchuk Y., Korotieiev M., Cherneha I., Sokolyuk S., Zharun O. & Blenda N. Development and Problems of Farmers Activities in Ukraine. *Proceedings of the 33rd International Business Information Management Association Conference (IBIMA). Education Excellence and Innovation Management through. Vision 2020*. 10-11 April 2019, Granada, Spain, P.4287-4299.
12. Організаційно-економічне забезпечення розвитку сімейних фермерських господарств: монографія / [Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. та ін.]. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019, 212 с.
13. Організація сімейних фермерських господарств: методичні рекомендації / укладачі [Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк та ін.]. К. : ННЦ «ІАЕ», 2020. 92 с.
14. Перспективні форми організації господарської діяльності на селі: наукова доповідь /Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» [кол.

- авторів: Ю.О. Лупенко, О.Г. Шпикуляк, В.Я. Месель-Веселяк та ін.]. К. : ННЦ «ІАЕ», 2019. – 114 с.
15. Семенда Д.К., Коротєєв М.А., Семенда О.В. Удосконалення організаційно-економічного механізму використання земельних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах: Монографія. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2016. – 242 с.
 16. Стратегічні напрями сталого розвитку сільських територій на період до 2030 року / [Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Булавка О.Г. та ін.]; за ред. Ю.О. Лупенка. К. : ННЦ ІАЕ, 2020. 60 с.
 17. Розвиток сільськогосподарської кооперації та інтеграційні процеси в аграрному секторі економіки: монографія / Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» [Малік М.Й., Шпикуляк О.Г., Мамчур В.А. та ін.]; за ред. М.Й. Маліка. К. : ННЦ «ІАЕ», 2019. 429 с.
 18. Управління інноваційно-технологічним розвитком агросфери : монографія / Лобас М. Г., Россоха В. В., Соколов Д. О. ; за ред. М. Г. Лобаса. К. : ННЦ «ІАЕ», 2016. 416 с.
 19. Формування інституційного середовища в управлінні продуктивністю аграрних підприємств / [Ю.О. Лупенко, О.В. Скидан, В.В. Вітвіцький та ін.]. К. : ННЦ «ІАЕ», 2019. 56 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Аграрний сектор України – agroua.net
2. Державна служба статистики України – www.ukrstat.gov.ua
3. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру - <https://land.gov.ua>
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України – <https://minagro.gov.ua/ua>
5. ННЦ «Інститут аграрної економіки» - <http://www.iae.org.ua>
6. Сайт журналу «Пропозиція» – www.propozitsiya.com

15. Зміни у робочій програмі на 2022-2023 навчальний рік

Зміни, внесені до робочої програми на 2022-2023 навчальний рік, охоплюють:

1. Уточнення кількості годин, передбачених практичних занять та самостійної роботи, у зв'язку зі змінами у освітній програмі та навчальному плані.
2. Внесення відповідних коригувань в розподіл балів, що їх отримують студенти в процесі вивчення дисципліни.
3. Оновлення переліку рекомендованої літератури.